



OPŠTINA BIJELO POLJE

LOKALNI PROGRAM

ZA KONTROLU POPULACIJE PASA NA TERITORIJI OPŠTINE BIJELO POLJE ZA PERIOD OD 2024 – 2026 GODINE



Bijelo Polje, februar 2024 godine

Opština Bijelo Polje

RADNA GRUPA

ZA IZRADU LOKALNOG PROGRAMA ZA KONTROLU POPULACIJE PASA NA TERITORIJI OPŠTINE BIJELO POLJE ZA PERIOD OD 2024 – 2026 GODINE

Kemal Alić, Opština Bijelo Polje – predsjednik

Marko Maslovarić, Opština Bijelo Polje – član

Duško Ružić, Opština Bijelo Polje - član

Muradif Grbović, JKP "LIM" - član

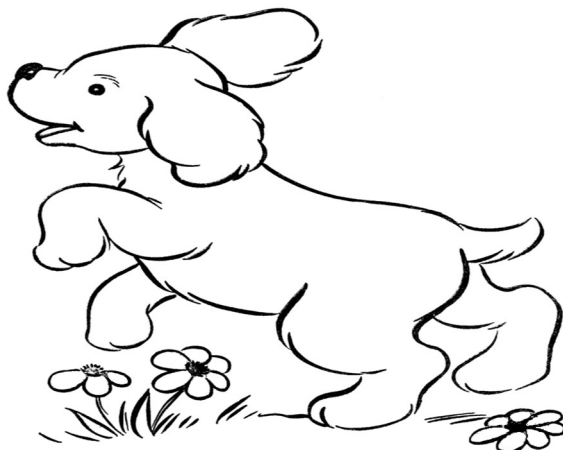
Darko Raičević, Lovačka organizacija – član

Kerim Zejnilović, Veterinarska ambulanta – član

Dušan Drašković, Opština Bijelo Polje – član

Haris Šahman, Opština Bijelo Polje – član

Mensur Hajdarpašić, Opština Bijelo Polje - član



SADRŽAJ

UVOD	4
1. OSNOV ZA DONOŠENJE LOKALNOG PROGRAMA	5
2. OSNOVNI PRINCIPI	7
3. OSNOVNI POJMOVI	7
4. ZAKONODAVNI OKVIR	8
5. TRENUTNO STANJE NA TERITORIJI OPŠTINE BIJELO POLJE	9
5.1. Psi lutalice	10
5.2. Vlasnički psi	10
6. MJERE ZA USPOSTAVLJANJE SISTEMA ZA KONTROLU POPULACIJE PASA	12
6.1. Usvajanje lokalnog programa za kontrolu populacije pasa	13
6.2. Identifikacija i registracija pasa	14
6.3. Kontrola razmnožavanja pasa	15
6.4. Izgradnja skloništa za napuštene životinje	16
6.5. Edukacija i podizanje svijesti o odgovornom vlasništvu	18
6.6. Saradnja sa lovačkom organizacijom u dijelu kontrole populacije lovačkih pasa	19
6.7. Smanjenje učestalosti ugriza pasa	20
6.8. Kontrola životne sredine	21
7. NEOPHODNI RESURSI, KAPACITETI I INFRASTRUKTURA	21
8. MONITORING I EVALUACIJA PROGRAMA	23
9. LITERATURA	24
10. AKCIONI PLAN	25

UVOD

Program za kontrolu populacije pasa na teritoriji opštine Bijelo Polje uređuje pitanja od značaja za kontrolu populacije napuštenih i vlasničkih pasa koji nijesu pod nadzorom ljudi. Cilj Programa je je uspostavljanje održivog sistema za kontrolu populacije pasa, kao i poboljšanje zdravlja i dobrobiti vlasničkih pasa i pasa lutalica.

Zakon o zaštiti dobrobiti životinja ("Sl. list CG", br. 014/08, 040/11 i 047/15) je krovni propis kojim se uređuje oblast zaštite dobrobiti životinja. Ovim zakonom su definisane obaveze i odgovornosti fizičkih i pravnih lica u cilju zaštite zdravlja i dobrobiti životinja. Napušteni psi i psi koji nijesu pod nadzorom predstavljaju zdravstveni, bezbjednosni, socijalni i ekološki problem, a istovremeno, dobrobit ovih životinja je drastično narušena. Aktivnostima i radom na kontroli zdravlja i dobrobiti životinja utiče se i na kontrolu zdravlja ljudi. Populacija pasa može direktno da utiče na pojavu zoonoza, zato je izuzetno važno kontrolisati pse bez nadzora, naročito sprovođenjem mjera kontrole koje utiču na nekontrolisano razmnožavanje pasa i mjera za kontrolu populacije koje treba da se sprovede na human i održiv način.

Skupština Opštine Bijelo Polje je 2013-te godine usvojila Odluku o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama (kućnim ljubimcima) i načinu zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja ("Sl. list CG – opštinski propisi", br 32/2013). Zakonski osnov za donošenje ove odluke sadržan je u članu 27 stav 7 Zakona o zaštiti dobrobiti životinja ("Sl. list CG", br. 014/08, 040/11 i 047/15), članu 15 stav 1 Zakona o komunalnim djelatnostima ("Sl. list CG", br. 055/16, 074/16, 002/18, 066/19 i 140/22) i članu 27 stav 1 Zakona o lokalnoj samoupravi ("Sl. list CG", br. 02/18, 34/19, 38/20, 50/22 i 84/22).

Problem napuštenih životinja može se riješiti samo planski organizovanom, kontinuiranom akcijom svih zainteresovanih strana u društvu kroz jasno osmišljen program humanog rješavanja ovog problema napuštenih životinja. Da bi Program bio efikasan, potrebna je saradnja svih relevantnih institucija: lokalne samouprave, Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, komunalnog preduzeća, veterinara, nevladinih organizacija za zaštitu životinja i građana.

Humani i efikasni planovi kontrole treba da se oslanjaju na koncept odgovornog vlasništva koji značajno može redukovati broj napuštenih životinja i problem koji se za njih vezuju. S obzirom da je ekologija napuštenih životinja u velikoj mjeri vezana za ljudske aktivnosti, kontrolu populacije ovih životinja moraju da prate promjene u ponašanju čitave zajednice.

Opština Bijelo Polje će kroz primjenu propisanih mjera i donošenja odgovarajućih skupštinskih odluka, doći do dugoročnog rješenja po pitanju kontrole i smanjenja populacije napuštenih pasa.

Program je izradila Radna grupa formirana od predstavnika nadležnih Sekretarijata Opštine Bijelo Polje, JKP "LIM", Lovačke organizacije i veterinarske službe.

1. OSNOV ZA DONOŠENJE LOKALNOG PROGRAMA

Osnov za donošenje Programa, sadržan je u obavezama iz akcionog plana koji je sastavni dio Nacionalnog Programa za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori.

Lokalna samouprava, svjesna svoje odgovornosti i zakonske obaveze, kada je u pitanju rješavanje ove problematike, a u cilju da se ponaša odgovorno i tako utiče na smanjenje i kontrolu brojnosti pasa, izradila je ovaj Program i potrudila se da isti u praksi i sprovede.

Konvencija savjeta Evrope za zaštitu kućnih ljubimaca proklamuje osnovne standarde zaštite dobrobiti kućnih ljubimaca i postavlja temelje za korjenitu promjenu njihovog položaja u društvenim ali i pravnim sistemima evropskih država.

Osnovni razlozi za primjenu lokalnog Programa su:

- socijalno – bezbjednosni – narušavanje javnog reda i mira
- ekonomska opravdanost – troškovi izgradnje i troškovi postojanja skloništa vremenom će se isplatiti – naspram troškova koje lokalna uprava i JKP “LIM” isplaćuju na osnovu odštetnih zahtjeva građana
- zdravstveni – sprječava se širenje i prenošenje zaraznih bolesti kao i bolesti koje su zajedničke ljudima i životinjama (zoonoze)
- higijensko – ekološki – sprječava se rasturanje čvrstog otpada i smeća iz kontejnera, kanti i deponija, izbjegava se prljanje ulica, javnih površina i dječjih igrališta
- estetski – ljepši izgled grada i naseljenih mjesta, kako za građane tako i za turiste
- humani odnos prema psima – humano postupanje sa životinjama je mjera u interesu i ljudi i životinja
- edukativni – potreba da se stvori nova klima i propagiraju razni edukativni program namijenjeni podizanju ukupne svijesti građana, naročito djece o problemima pasa lualica

Kodeks o zdravlju kopnenih životinja OIE-a. 2009 godine je usaglasio smjernice za kontrolu populacije pasa lualica – Poglavlje 7.7. Mnoge države u Evropi su uspješno riješile ovaj problem tako što su uspostavile sveobuhvatni okvir za kontrolu populacije pasa. U Poglavlju 7.7 navedeni su sledeći ciljevi za kontrolu populacije pasa:

- podizanje nivoa zdravlja i dobrobiti populacije vlasničkih i pasa lualica
- smanjenje broja pasa lualica na prihvatljiv nivo
- promocija odgovornog vlasništva
- učestvovanje u stvaranju i održavanju populacije pasa imune na bjesnilo
- upravljanje drugim rizicima po zdravlja ljudi
- prevencija mogućih šteta po životnu sredinu i druge životinje
- prevencija ilegalne trgovine i prodaje

U okviru Svjetske organizacije za zdravlje životinja – World Organisation for Animal Health (WOAH), balkanske zemlje, uključujući i Crnu Goru su se složile da do 2025-te godine postignu potpunu usklađenost sa poglavljem 7.7.

Procjena WOAHA je istakla niz nedostataka kao što su:

- nedostatak sistematskog praćenja broja i rasprostranjenosti pasa i trendova vlasništva
- nedostatak obrazovanja i informisanosti vlasnika pasa koji može uticati na kontrolu populacije pasa i odgovorno ponašanje vlasnika
- nedostatak stručne obuke za veterinarske inspektore, zaposlena lica u skloništima, komunalnim preduzećima i nevladinim organizacijama
- loši uslovi smještaja životinja u skloništima za napuštene životinje
- neophodnost uspostavljanja sistema identifikacije i registracije kućnih ljubimaca, odnosno uspostavljanje centralne baze
- nedostatak resursa i tehničkih kapaciteta za razvoj i implementaciju odredbi o kontroli napuštenih pasa
- slaba percepcija javnosti o napuštenim psima i nedostatak efikasnog učešća zainteresovanih strana
- veliki broj ugriza pasa i naknada isplaćenih građanima



2. OSNOVNI PRINCIPI

Osnovna načela na kojima se ovaj Program zasniva su:

- **opšta načela** zaštite dobrobiti životinja koja obuhvataju zdravlje i dobrobit životinja
- **promocija odgovornog vlasništva** je jedan od najznačajnijih doprinosa u smanjenju broja napuštenih pasa i smanjenju učestalosti ugriza i zoonoza
- **kontrola populacije pasa** mora se sprovoditi kontinuirano. Za to je potrebno uspostaviti sistem kontrole pasa na partnerskoj osnovi između Vlade, nadležnih organa i institucija, veterinarskih organizacija i civilnog sektora
- **načelo prevencije i predostrožnosti** podrazumijeva da svaka aktivnost mora biti planirana i sprovedena tako da predstavlja najmanji rizik po život i dobrobit životinja
- **unapređenje i jačanje legislative i edukacije** je proces koji treba kontinuirano da se odvija
- **princip održivosti i efikasnosti** na kojem se zasnivaju sve predložene mjere

3. OSNOVNI POJMOVI

Pojedini pojmovi imaju sledeće značenje:

- **sklonište za napuštene životinje** je prostor u kojem se privremeno ili trajnu smještaju pronađene (napuštene i izgubljene) životinje na dalju brigu i moguće udomljavanje
- **vlasnički pas** je pas u vlasništvu i pod nadzorom lica koje je za njega odgovorno
- **izgubljeni pas** je pas kojeg je držalac izgubio mimo svoje volje
- **napušteni pas** je pas koji nema dom ili se nalazi izvan njega, lišen brige i njege vlasnika
- **pas litalica** je svaki pas koji nije pod direktnom kontrolom lica ili pas kojeg vlasnik ne sprječava u lutanju, i to:
 - pas koji ima vlasnika, ali ipak slobodno luta i nije pod stalnom kontrolom
 - pas koji slobodno luta i nema vlasnika
 - pas koji slobodno luta o kome vode računa pojedinci ili grupa građana
 - pas koji je prošao CNVR program i vidno je obilježen ušnom markicom
- **uhvati - vakciniši – steriliši – pusti (CNVR)** je jedna od mogućih mjera kontrole populacije pasa kojom se psi litalice nakon sterilizacije i veterinarske obrade vraćaju u sredinu
- **eutanazija** je postupak usmrćivanja koji se obavlja sredstvima i metodama određenim za tu svrhu i na propisan način, tako da se životinjama prouzrokuje najmanje moguća bol

4. ZAKONODAVNI OKVIR

- ❖ **Zakon o zaštiti dobrobiti životinja** ("Sl. list CG", br. 014/08, 040/11 i 047/15) kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornosti pravnih i fizičkih lica za zaštitu dobrobiti životinja
- ❖ **Zakon o veterinarstvu** ("Sl. list CG", br. 30/12, 48/15, 57/15, 52/16 i 43/18) kojim se uređuju uslovi i način obavljanja veterinarske djelatnosti, zdravstvena zaštita životinja, mjere veterinarskog javnog zdravlja, veterinarska zaštita životne sredine, kao i druga pitanja od značaja za obavljanje veterinarske djelatnosti
- ❖ **Zakon o identifikaciji i registraciji životinja** ("Sl. list RCG", br.48/07, "Sl. list CG", br.73/10, 40/11 i 48/15) kojim se uređuje način identifikacije i registracije životinja
- ❖ **Zakon o načinu identifikacije pasa i mačaka** ("Sl. list CG", br. 60/18) kojim se propisuje način identifikacije pasa i mačaka
- ❖ **Pravilnik o načinu vođenja registra i izdavanju pasoša za kućne ljubimce** ("Sl. list CG", br. 53/15 i 28/17) kojim se propisuje način vođenja registra kućnih ljubimaca i način izdavanja pasoša za kućne ljubimce
- ❖ **Pravilnik o načinu držanja opasnih pasa** ("Sl. list CG", br. 31/17) kojim su propisani uslovi i način držanja opasnih pasa
- ❖ **Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju prevoznik i prevozno sredstvo za prevoz životinja** ("Sl. list CG", br. 49/18) kojim se propisuju bliži uslovi koje treba da ispunjavaju prevoznik i prevozna sredstva za obavljanje prevoza životinja, sadržaj plana puta i način osposobljavanja pratioca životinja
- ❖ **Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjavaju pansioni i skloništa za napuštene životinje** ("Sl. list CG", br. 28/15) kojim se propisuju bliži veterinarsko – sanitarni uslovi koje treba da ispunjavaju objekti za privremeni smještaj napuštenih kućnih ljubimaca pansioni i skloništa, način osposobljavanja lica za brigu o životinjama, način vođenja registra pansiona i skloništa i način vođenja evidencije o pronađenim životinjama i njihovom zbrinjavanju ili usmrćivanju
- ❖ **Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama (kućnim ljubimcima) i načinu zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja** ("Sl. list CG – opštinski propisi", br 32/2013) kojom se propisuju uslovi i način držanja kućnih ljubimaca, način postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama (kućnim ljubimcima), način zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja na teritoriji Opštine Bijelo Polje
- ❖ **Odluka o osnivanju Savjeta za zaštitu životinja** ("Sl. list CG", br. 40/18) kojom se radi praćenja razvoja naučnih i stručnih saznanja na području zaštite životinja i predlaganja načina poboljšanja zaštite životinja u Crnoj Gori, davanja stručnih mišljenja po pitanjima etike i zaštite životinja u postupcima upotrebe životinja za eksperimente osniva Savjet za zaštitu životinja

5. TRENUTNO STANJE NA TERITORIJI OPŠTINE BIJELO POLJE

Na području Opštine Bijelo Polje, kako u seoskom, tako i u prigradskom i gradskom području luta veliki broj napuštenih pasa. Svi oni predstavljaju rizik za zdravlje i dobrobit ljudi, jednako kao i za zdravlje dobrobit životinja. Oni mogu napadati ljude, njihove kućne ljubimce i stoku, a nerijetko uzrokuju i saobraćajne nesreće.

U Opštini Bijelo Polje ne postoji sistematski nadzor nad brojem i zdravstvenim stanjem vlasničkih pasa i pasa lotalica. Neophodno je, u što hitnijem roku, pristupiti rješavanju problema pasa lotalica izgradnjom privremenog skloništa (prihvatišta) za napuštene životinje.

Procjenom Radne grupe za izradu Programa zaključuje se da na lokalnom nivou postoje sledeći nedostaci:

- nedostatak privremenog skloništa (prihvatišta) za napuštene pse
- nedostatak sistematskog praćenja broja i rasprostranjenosti pasa
- mali broj identifikovanih i sterilisanih pasa
- nedovoljna informisanost građana o propisima iz oblasti držanja i zaštite životinja
- nedostatak edukacije i informisanosti vlasnika pasa o odgovornom vlasništvu
- veliki broj ugriza pasa i nadoknada isplaćenih građanima, kao i visoki sudski troškovi
- veliki broj prijava štete prčinjene domaćinstvima od strane napuštenih pasa
- nejasno definisane nadležnosti javnih službi

Psi bez nadzora koji se nalaze na ulicama predstavljaju veliki problem tako što izazivaju materijalnu i nematerijalnu štetu građanima, koji traže nadoknadu, tako da su Opština Bijelo Polje i JKP "LIM" u ime odštete za prethodne 3 (tri) godine izdvojili sledeće iznose:

ODŠTETE ISPLAĆENE GRAĐANIMA U OPŠTINI BIJELO POLJE	
GODINA	ISPLAĆENO
2021	70.059,26€
2022	72.623,11€
2023	144.014,57€

U prethodne 3 (tri) godine, Služba za inspekcijske poslove i Komunalna policija primili su više prijava od strane građana koje se odnose na probleme sa psima.

Sve to ukazuje da se, što prije, mora izgraditi privremeno sklonište (prihvatište) za napuštene životinje. Preporuka Radne grupe je da se obavljanje poslova upravljanja, održavanja i pružanja usluga tog prihvatilišta povjeri JKP "LIM", koje u svojim redovima već ima obučene zaposlene kao i opremu za hvatanje pasa i njihovo humano sakupljanje sa javnih površina.

Opština Bijelo Polje treba da obezbijedi finansijska sredstva za sufinansiranje rada skloništa (prihvatišta), a JKP "LIM" da sklopi ugovor sa veterinarskim ambulantama za pružanje veterinarskih usluga.

Na teren se izlazi po prijavi građana. Nakon što uhvati psa, isti se smješta u prijemni dio skloništa. Ukoliko se u roku od 15 (petnaest) dana ne pojavi vlasnik psa, isti se testira na zarašne bolesti, steriliše, vakciniše, čisti od parazita, čipuje i daje na udomljavanje. Takođe, pas treba da bude administrativno zaveden: fotografisan, dobija svoj karton u kojem su upisani osnovni podaci o mjestu sa kojeg je pas dospio u sklonište, podaci o njegovim ličnim osobinama i broj čipa.

Nemoguće je utvrditi precizan broj prisutnih pasa na teritoriji opštine Bijelo Polje, već samo odrediti njihov približan broj koji odgovara veličini njihove populacije. Za određivanje brojnosti populacije napuštenih pasa, koriste se relativne metode. One uključuju metode proporcijalne zastupljenosti i prebrojavanje.

Direktna prebrojavanja su pogodna za krajeve sa manjom gustom naseljenosti i nisu praktično primjenjiva na velikim prostorima. Takav metod uključuje vizuelno prebrojavanje pasa u datoj oblasti u određenom vremenskom periodu. Ukoliko je nemoguće prebrojati sve pse prisutne u toj oblasti, dobijeni podaci mogu poslužiti za približnu procjenu ukupnog broja pasa. Prije istraživanja bitno je izabrati i na mapi označiti oblast za istraživanje. U takvoj označenoj oblasti istraživanja treba sprovoditi u isto vrijeme, u periodu od 7 (sedam) dana. Treba voditi računa da se ne ubroje već identifikovani psi.

5.1. Psi lualice – veoma je teško, skoro nemoguće, utvrditi broj pasa lualica na teritoriji opštine Bijelo Polje. Veliki broj pasa se može vidjeti, kako u gradskom i prigradskom jezgri, tako i u ruralnim sredinama. Većina viđenih pasa lualica su nesterilisani mužjaci. Za ženke je nemoguće reći da li su sterilisane, osim ako su u laktaciji i sa štenadima i ako se ne uspostavi program obilježavanja ušnih markica za sterilisane pse. Vrlo mali broj pasa lualica ima oglicu. Može se zaključiti da postoji ogroman potencijal za kontinuirano nekontrolisano razmnožavanje pasa lualica. Postoji čitav niz problema koji su u vezi sa njihovom dobrobiti, a to su: bolesti, neuhranjenost, povrede u saobraćajnim nesrećama, povrede stečene u borbama, zapuštenost i nebriga.

5.2. Vlasnički psi – Radna grupa u saradnji sa Sekretarijatom za poljoprivredu sprovela je istraživanje o broju domaćinstava u objektima kolektivnog stanovanja koji posjeduju pse. Kontaktirani su upravnici zgrada koji su dali podatke o broju pasa u zgradama u kojima su oni upravnici.

U komunikaciji sa lovačkom organizacijom došli smo do podataka da organizacija broji preko 600 članova, da taj broj stalno varira i da skoro svaki član ima psa, a većina njih i po nekoliko pasa.

Takođe, kontaktirane su sve tri veterinarske ambulante u Bijelom Polju, sa molbom da nam dostave izvještaj o broju čipovanih, sterilisanih i vakcinisanih pasa protiv bjesnila. Međutim, zbog nadogradnje baze podataka koju koriste, nijesu mogli da nam dostave tražene podatke.

U okviru ovog istraživanja, nije bilo moguće utvrditi precizan broj vlasničkih pasa, te je u nastavku prikazan približan broj:

- približan broj pasa iz objekata kolektivnog stanovanja je 25
- približan broj pasa lovačke organizacije "Bijelo Polje" je 800.

Službenici Sekretarijata za poljoprivredu sprovedli su istraživanje o broju pasa iz objekata kolektivnog stanovanja u Bijelom Polju. Pozivani su svi upravnici zgrada, kojih trenutno ima 84. Broj zgrada u Bijelom polju je 63.



6. MJERE ZA USPOSTAVLJANJE SISTEMA ZA KONTROLU POPULACIJE PASA

Na osnovu trenutne situacije na teritoriji opštine Bijelo Polje, predlažemo sledeće aktivnosti i mjere za uspostavljanje sistema za kontrolu populacije pasa:

- ❖ Usvajanje lokalnog programa za kontrolu populacije pasa
- ❖ Identifikacija i registracija pasa
- ❖ Kontrola razmnožavanja pasa
- ❖ Izgradnja skloništa za napuštene životinje
- ❖ Edukacija i podizanje svijesti o odgovornom vlasništvu
- ❖ Saradnja sa lovačkom organizacijom u dijelu kontrole populacije lovačkih pasa
- ❖ Smanjenje učestalosti ugriza pasa
- ❖ Kontrola životne sredine



6.1. Usvajanje lokalnog programa za kontrolu populacije pasa

Kako je u poslednjih nekoliko godina evidentan porast broja pasa na teritoriji naše Opštine, a posebno napuštenih i pasa lualica i sve češćih pojava napada na ljude, nametnula se potreba za izradu i donošenje jednog ovakvog Programa za kontrolu populacije pasa.

Sa jedne strane, psi su životinje, za koje se smatra da su čovjekovi najveći prijatelji i ljudi žele da ih zaštite, a sa druge strane, kada su ugroženi postaju opasne po ljude, posebno djecu, a najveću opasnost predstavljaju kao nosioci zaraznih bolesti koje su zajedničke i za pse i za ljude.

Program je usklađen sa zakonskom regulativom i Nacionalnim programom za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori. Za implementaciju Programa, lokalna samouprava treba da obezbijedi odgovarajuće ljudske, infrastrukturne i finansijske resurse. Da bi Program u cjelosti bio realizovan potrebno je predvidjeti i obezbijediti finansijska sredstva za rad i funkcionisanje. Sredstva treba da se obezbijede iz budžeta lokalne samouprave, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, kao i iz donacija.

Cilj usvajanja lokalnog programa za kontrolu populacije pasa odnosi se na:

- smanjenje i kontrolu populacije napuštenih pasa i pasa lualica
- smanjenje broja ujeda i drugih negativnih pojava (saobraćajne nesreće, buka)
- poboljšanje zdravlja i dobrobiti životinja
- smanjenje rizika od bjesnila i drugih zoonoza
- promovisanje odgovornog vlasništva i podizanja svijesti stanovništva

Potrebno je naglasiti da je problem pasa lualica društveno ekonomski problem i stoga je neophodno uključiti i dobiti podršku od šire zajednice. Neophodno je da svaki plan bude podržan i uključuje interese lokalne zajednice, kako bi se stvorili pozitivni preduslovi za implementaciju Programa kontrole na lokalnom nivou, čiji je dio i kampanja za promociju odgovornog držanja pasa kao i kampanje podizanja svijesti o ovoj temi u narednim godinama trajanja Programa.

Potrebno je organizovati javne tribine i radionice i uključiti lokalne medije i sve relevantne predstavnike, jer je od presudnog značaja da učestvuju svi oni koji se posredno ili neposredno suočavaju sa problemom napuštenih pasa. Komunikacija bi se trebala razvijati tako da objedini sve službe na lokalnom nivou iz oblasti dobrobiti životinja: nadležne Sekretarijate, veterinare, javna preduzeća, lovačke organizacije, inspeksijske službe, policiju, škole, nevladine organizacije. Na ovaj način će Program biti mnogo bolje prihvaćen i njegove šanse za uspjeh će biti veće.

Nosioci aktivnosti: Opština Bijelo Polje i nadležni sekretarijati, JKP "LIM", Lovačka organizacija "Bijelo Polje", lokalni veterinari, NVO, lokalni mediji

Period realizacije: Usvajanje lokalnog Programa za kontrolu populacije pasa – II kvartal 2024.godine. Implementacija 2024 – 2026 godine.

6.2. Identifikacija i registracija pasa

Registracija i identifikacija pasa je ključna i preventivna mjera kao dio odgovornog vlasništva pasa jer omogućava praćenje pasa i pronalaženje vlasnika ako se pas izgubi i povezana je sa obaveznom vakcinacijom protiv bjesnila i sprovođenjem kaznene politike.

Vakcinacija protiv bjesnila i identifikacija pasa zakonska su obaveza vlasnika. Čipovanje je obavezno za sve odrasle i novorođene pse, najkasnije 90 dana od rođenja. Identifikacija pasa (čipovanje) vrši se jedinstvenom identifikacijskom oznakom (mikročipom) koju veterinar aplikuje ispod kože. Mikročip je trajan a očitava se pomoću elektronskog čitača. Preko broja na čipu mogu se dobiti podaci o životinji i njenom vlasniku, čime se, pored ostalog, postiže i veći nivo odgovornosti vlasnika životinja, a vlasnici stiču jedan od neophodnih uslova da svog ljubimca mogu voditi van granica Crne Gore. Za pse koji su čipovani tokom proteklih godina, uslijediće provjera čipa. Ukoliko je čip nemoguće očitati, pas će biti ponovo označen.

Za svakog psa, vlasnik mora da posjeduje pasoš za kućne ljubimce koji sadrže podatke o psu i vlasniku, kao i podatke o zdravstvenoj zaštiti psa. Čipovanje, vakcinaciju psa protiv bjesnila i izdavanje pasoša vrše veterinarske ambulante, nakon čega se vrši upis u Registar kućnih ljubimaca u skladu sa Zakonom o veterinarstvu ("Sl. list CG", br. 30/12, 48/15, 57/15, 52/16 i 43/18).

Zahvaljujući identifikaciji i registraciji pasa, moguće je pratiti i zdravstveni status obilježenih životinja, a obilježavanje je važno i za buduće aktivnosti na kontroli populacije pasa.

U okviru ovog Programa sprovodiće se brojanje uličnih (bezdomnih) pasa, čime će se dobiti podaci za procjenu broja napuštenih pasa, njihovih izvora i rasprostranjenosti. Važno je obezbijediti da svi psi na teritoriji Opštine Bijelo Polje budu identifikovani mikročipom i registrovani u bazi podataka radi utvrđivanja stvarnog broja vlasničkih pasa i veličine populacije.

Nosioci aktivnosti: Opština Bijelo Polje, Uprava, Vlasnici pasa, Sklonište za napuštene životinje, Veterinarske ambulante, Služba za inspekcijske poslove, Komunalna policija, Veterinarska inspekcija, NVO

Period realizacije: Kontinuirano



6.3. Kontrola razmnožavanja pasa

Kontrola razmnožavanja uz odgovorno vlasništvo je značajna mjera u kontroli i upravljanju populacijama pasa. Neophodno je identifikovati grupe pasa koje imaju visok reproduktivni kapacitet i koje su, najvjerojatnije, izvor neželjenih i pasa lutalica, i na osnovu toga definisati aktivnosti vezane za sterilizaciju.

Smanjenje reprodukcije je humani način ograničavanja rasta populacije. Tamo gdje postoje populacije pasa bez nadzora ili bez vlasnika, kontrola reprodukcije se koristi za stabilizaciju ili smanjivanje njihovog broja na prihvatljiv nivo.

Na osnovu člana 22 Zakona o zaštiti dobrobiti životinja i prema standardima Svjetske organizacije za zdravlje životinja (WOAH), kontrola razmnožavanja je obaveza vlasnika i predstavlja odgovornost vlasnika psa koji je dužan obezbijediti kontrolu razmnožavanja životinja pod njegovim nadzorom.

Subvencioniranjem programa sterilizacije od strane državnih, lokalnih ili drugih organa i organizacija u kombinaciji sa drugim mjerama kontrole populacije pasa može znatno pomoći u smanjenju broja pasa lutalica, ali je vrlo bitno planirati održivost takvog sistema nakon što se subvencioniranje završi.

Kontrola razmnožavanja je sastavni dio odgovornog vlasništva, a njene metode uključuju:

- **hiruršku sterilizaciju**
- **hemijsku kontracepciju**
- **odvajanje ženki za vrijeme estrusa od nekastriranih mužjaka**

Hirurška sterilizacija - uklanjanje reproduktivnih organa pod opštom anestezijom i ublažavanje bola, poštujući standard dobre veterinarske prakse, osigurava trajnu sterilizaciju i može značajno smanjiti seksualne nagone, naročito ako se uradi tokom faze ranog razvoja životinje. Hiruršku sterilizaciju može obavljati samo veterinar zaposlen u registrovanoj veterinarskoj ambulanti.

Hemijska kontracepcija – ove metode su još uvijek poprilično ograničene cijenom i činjenicom da se moraju ponavljati kao i problem dobrobiti koje uzrokuju neke hemikalije. Trenutno, nijedna metoda hemijske sterilizacije ili kontracepcije ne garantuje efikasnost bez rizika kada se koristi na lutajućim psima koji se ne prate.

Odvajanje ženki za vrijeme estrusa od nekastriranih mužjaka – vlasnici se mogu edukovati tako da prepoznaju znakove dolaska perioda tjeranja i mogu izolovati ženku od svih mužjaka tokom ovog perioda. Izolacija zahtijeva minimalna ulaganja i nema potrebe za veterinarom da bi se izvršila.

Uhvati – steriliši – pusti (CNR) je jedna od mjera koja se može koristiti, a kojom se kontroliše populacija na određenom lokalitetu gdje je stanovništvo informisano o ciljevima i očekivanim rezultatima CNR intervencije. Potrebno je uspostaviti sistem nadzora nad psima koji su obuhvaćeni CNR programom, koji će biti identifikovani i vidno obilježeni. Vraćeni psi moraju biti pod nadzorom lica koje će prihvatiti odgovornost da vodi brigu o njima. CNR se može koristiti kao prelazna mjera dok se ne izgradi sveobuhvatni sistem i stabilizuje populacija pasa.

Nosioci aktivnosti: Opština Bijelo Polje, Vlasnici pasa, Sklonište za napuštene životinje, Veterinarske ambulante, NVO, iz donacija

Period realizacije: Kontinuirano

6.4. Izgradnja skloništa za napuštene životinje

Sklonište za napuštene životinje je prostor sa objektima u kojem se privremeno ili trajno smještaju (napuštene i izgubljene) životinje na dalju brigu i moguće udomljavanje.

Skloništa mogu osnovati privredna društva i preduzetnici, odnosno druga pravna lica na lokacijama na kojima smještaj životinja neće narušavati javni red i mir.

Bliže veterinarsko – sanitarne uslove koje treba da ispunjavaju objekti za privremeni smještaj napuštenih pasa (skloništa), način ospodobljavanja lica za brigu o životinjama, način vođenja registra skloništa i način vođenja evidencije o pronađenim psima i njihovom zbrinjavanju, propisan je Pravilnikom o uslovima koje treba da ispunjavaju skloništa za napuštene životinje ("SL. list CG", br. 28/15).

Zakonom o zaštiti dobrobiti životinja definisano je da poslove sakupljanja napuštenih životinja vrše lokalne samouprave, odnosno službe koje za to treba da budu opremljene vozilima za prevoz sa opremom i osobljem osposobljenim za navedene poslove. Hvatanje, prevoz i držanje napuštenih životinja u skloništima treba da se obavlja na način kojim se kod životinje ne izaziva patnja, bol i strah.

U skloništima moraju biti zaposlena lica osposobljena za brigu o životinjama u skladu sa propisima o zaštiti dobrobiti životinja. Pravilnikom o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju skloništa za napuštene životinje propisano je da se osposobljavanje lica za brigu o životinjama vrši na seminarima prema program koji sadrži osnove iz oblasti zaštite dobrobiti životinja, osnove iz fiziologije životinja, potrebe životinja za hranom i vodom, načina postupanja sa životinjama, osnove o načinu i sredstvima za prikupljanje, prevoz i postupanje tokom prevoza kao i uslove u pogledu prevoznih sredstava.

Sklonište za napuštene životinje dužno je da:

- prima prijave o napuštenim i izgubljenim psima
- organizuje sakupljanje i prevoženje izgubljenih i napuštenih pasa do skloništa
- preuzme napuštenu i izgubljenu životinju i obezbijedi joj smještaj sa dovoljno svjetlosti, toplote i prostora i zaštitom od vremenskih prilika i prirodnih neprijatelja, kao i hranu, vodu i higijenu prostora
- vrši registraciju napuštenih pasa
- obezbijedi njegu i veterinarsko – zdravstvenu zaštitu pasa
- obezbijedi kontrolu razmnožavanja
- traži držaoce napuštenih i izgubljenih pasa
- udomljava napuštene i izgubljene pse putem oglašavanja na sopstvenom web sajtu, preko javnih medija i na drugi odgovarajući način
- vodi evidenciju o pronađenim psima i njihovom zbrinjavanju, zdravstvenom stanju, udomljavanju i drugim mjerama i radnjama u skladu sa Zakonom i drugim propisima

Ukoliko držalac kućnog ljubimca nije podnio zahtjev za njegovo vraćanje u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema u sklonište, kućni ljubimac se može udomiti. Lice koje udomi pronađenog psa, dužno je potpisati izjavu o udomljavanju. Udomljavanjem se rješava problem napuštenih pasa pa je od izuzetne važnosti promovisanje udomljavanja pasa iz skloništa. Udomljavanje pasa je najhumaniji način zbrinjavanja napuštenih životinja. Svi psi koji se daju na udomljavanje moraju biti vakcinisani, sterilisani i obilježeni.



6.5. Edukacija i podizanje svijesti o odgovornom vlasništvu

Najveći izvor pasa na ulicama je posledica neodgovornog vlasništva. Kako bi se podstaklo rješavanje ovog problema, potrebno je podizanje svijesti kako odraslih tako i djece školskog uzrasta o odgovornom vlasništvu i obavezama koje imaju kao sadašnji i budući držaoci kućnih ljubimaca. Cilj je smanjenje broja napuštenih pasa i vlasničkih pasa bez nadzora.

Dugoročno, edukacija je jedan od najbitnijih elemenata sveobuhvatnog pristupa upravljanju populacijom, jer je ljudsko ponašanje vrlo uticajan faktor u dinamici populacije pasa. Uopšte, edukacijom treba podsticati veću odgovornost vlasnika pasa.

Edukaciju treba razvijati u koordinaciji sa lokalnim obrazovnim ustanovama i treba biti sprovedena od strane obučениh profesionalaca. Bitno je uključiti sve grupe vezane za oblasti dobrobiti životinja: veterinare, škole, nadležne institucije, medije. Poruke edukacije mogu biti prenesene na razne načine, uključujući formalne seminare i predavanja u školama, brošure dijeljene ciljanoj publici, podizanje svijesti stanovništva kroz štampu, panoe, radio i tv.

Informisanje javnosti putem edukacije i podizanja svijesti o odgovornom vlasništvu za ciljne grupe, dopriniće podizanju nivoa informisanosti građana o načinima i metodama kontrole populacije napuštenih pasa, o mogućnostima udomljavanja u saradnji sa nadležnim institucijama, o potrebi kontrole razmnožavanja, i ključno, podizanju svijesti o odgovornom vlasništvu, što za posledicu ima smanjenje broja pasa lualica.

Nosioci aktivnosti: Opština Bijelo Polje, Sklonište za napuštene životinje, Veterinarska služba, NVO, lokalni mediji i druge relevantne institucije

Period realizacije: Kontinuirano



6.6. Saradnja sa lovačkom organizacijom u dijelu kontrole populacije lovačkih pasa

U cilju podizanja svijesti o dobrobiti, obavezi identifikacije i kontroli populacije lovačkih pasa, lokalna uprava treba da ostvari još veću saradnju sa lovačkom organizacijom. Uzajamna saradnja lovačke organizacije sa lokalnom upravom, imaće značajan doprinos u dijelu kontrole populacije lovačkih pasa, podizanju svijesti o odgovornom vlasništvu, promovisanju obavezne identifikacije i registracije, kao i vakcinaciji protiv bjesnila i praćenju zdravstvenog stanja populacije lovačkih pasa.

Nosioci aktivnosti: Opština Bijelo Polje, Lovачka organizacija, Uprava, NVO

Period realizacije: 2024 – 2026 godine



6.7. Smanjenje učestalosti ugriza pasa

Najefikasnije sredstvo za smanjenje učestalosti ugriza pasa su edukacija sa ciljem podizanja svijesti i prenošenje odgovornosti na vlasnika psa, i primjena kaznenih odredbi propisanih zakonskom regulativom iz oblasti zaštite dobrobiti životinja. U vezi sa tim, uspostavljanje sistema identifikacije i registracije pasa značajno je za pronalaženje vlasnika psa i naplata štete koju eventualno prouzrokuje napušteni pas.

Jedna od značajnih mjera zaštite od napada pasa je registracija opasnih pasa i razvijanje odgovornog vlasništva. Vlasnik koji drži opasnog psa treba da prođe obuku sa psom, uz provjeru stepena socijalizacije psa. Ako poslije provjere stepena socijalizacije, opasan pas ne postigne zadovoljavajući nivo socijalizacije, i ako i dalje predstavlja opasnost za druge ljude i životinje, takav pas se dalje ne drži i usmrćuje se na human način.

U protekle tri godine, za ujede bezdomnih pasa na teritoriji opštine Bijelo Polje isplaćeno je preko 280.000,00 eura.

Mjera je sprovođenje kaznene politike i ispitivanje slučajeva ujeda zbog eventualnih zloupotreba, kroz saradnju sa svim institucijama uključenim u taj process (Opština, MUP, tužilaštvo, Ministarstvo zdravlja, Uprava), pojačane kaznene odredbe. Indikator je smanjenje broja prijavljenih eventualno nastalih šteta, kao i umanjen iznos izdvojenih sredstava za sudske postupke zbog nastale štete od pasa lualica.

Nosioci aktivnosti: Opština Bijelo Polje, Dom zdravlja Bijelo Polje, Opšta bolnica Bijelo Polje, MUP, Komunalna policija, Služba za inspekcijske poslove

Period realizacije: Kontinuirano



6.8. Kontrola životne sredine

Kontrola životne sredine podrazumijeva niz koraka kako bi se napuštenim životinjama i psima lualicama onemogućili izvori hrane (na odlagalištima smeća, na pristupima klanicama, postavljanje kontejnera za smeće na način da budu nedostupni životinjama koje lutaju). Psi su motivisani da naročito u određenim područjima gdje se psi ne tolerišu (u blizini škola, javnih parkova), pristup ovim resursima mora biti ograničen. To bi se trebalo uraditi pažljivo i u skladu sa mjerama koje smanjuju populaciju pasa lualica, kako bi se spriječilo izgladnjivanje pasa kada se uklone izvori hrane ili kada se prebacuju na drugu lokaciju da pronađu izvor hrane.

Ovo se može postići na više načina:

- redovno uklanjanje smeća iz domova ili sa javnih mjesta
- ograđivanje lokacija za prikupljanje i odlaganje smeća
- kontrola nad uklanjanjem leševa i iznutrica
- upotreba kanti koje sprječavaju hranjenje životinja (kante sa teškim poklopcima) ili stavljanje kante van dohvata životinja
- edukacija ili sprovođenje mjera kako bi se spriječilo nekontrolisano bavljenje smeća
- da se zaustavi namjerno hranjenje pasa na određenim lokacijama

U cilju zaštite životne sredine predlažemo postavljanje kanti za odlaganje psećeg otpada.

Nosioci aktivnosti: Opština Bijelo Polje, JKP "LIM"

Period realizacije: Kontinuirano

7. NEOPHODNI RESURSI, KAPACITETI I INFRASTRUKTURA

Za rješavanje problema pasa lualica, lokalna samouprava treba da raspolaže sa:

- ljudskim, finansijskim, administrativnim, inspekcijskim resursima
- infrastrukturnim (izgrađenim skloništem za pse) i tehničkim kapacitetima za hvatanje, transport, držanje, veterinarski tretman, udomljavanje pasa lualica i druge aktivnosti

Finansijski resursi su neophodni za razvoj službi i infrastrukture u pogledu objekata, opreme za sakupljanje napuštenih i izgubljenih pasa, kontrolu populacije i postupak sa psima u skladu sa odlukama na lokalnom nivou i ostalim relevantnim propisima.

Veoma je važno uspostaviti efikasnu međuinstitucionalnu, kao i saradnju sa civilnim sektorom radi efikasnog sprovođenja aktivnosti i održivosti. Uspostavljanje saradnje sa drugim zainteresovanim grupama koje se bave zaštitom dobrobiti životinja na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou u svrhu podizanja svijesti građana i promovisanja odgovornog vlasništva je od velikog značaja.

Finansijski plan izgradnje skloništa odnosi se na:

- izgradnju privremenog skloništa za napuštene životinje
- troškovi veterinarskog zbrinjavanja i zdravstvene kontrole životinja (lijekovi, vakcinacija, obilježavanje, liječenje)
- troškovi ličnog dohotka i naknade za zaposlene radnike
- troškovi obuke, kao i zdravstvene zaštite zaposlenih (preventivno vakcinisanje)
- troškovi ishrane životinja u skloništu
- materijalni troškovi u skloništu (gorivo, registracija vozila, struja, voda, telefon)
- troškovi sterilizacije
- održavanje objekta i opreme u skloništu
- nabavka dezinfekcionih sredstava

Sredstva za finansiranje treba da se obezbijede iz Budžeta Opštine Bijelo Polje, iz budžeta ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, iz donacija, fondova i slično

U sprovođenju aktivnosti i mjera iz oblasti zaštite dobrobiti životinja, nadležnosti i odgovornost imaju sledeće institucije:

- **Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede** je nadležno za kreiranje politike i donošenje pravnih akata iz oblasti veterinarstva – zdravlja, zaštite dobrobiti životinja i identifikacije i registracije životinja
- **Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove** je nadležna za pripremu stručnih osnova za pravne akte iz oblasti veterinarstva – zdravlja, zaštite dobrobiti životinja i identifikacije i registracije životinja i vrši službene kontrole nad sprovođenjem zakona, kao i druge poslove utvrđene zakonom. Uprava ima važnu ulogu u kontroli populacije pasa lualica.
- **Savjet za zaštitu životinja** osnova je Vlada Crne Gore na osnovu člana 46 i 47 Zakona o zaštiti dobrobiti životinja. Vlada je donijela Odluku o osnivanju Savjeta za zaštitu životinja ("SL. list CG", br. 40/18), čija je uloga da: prati razvoj naučnih i stručnih saznanja na području zaštite životinja i predlaže način poboljšanja zaštite životinja u Crnoj Gori, daje stručno mišljenje po pitanjima etike i zaštite životinja u postupcima upotrebe životinja za eksperimente, pruža stručnu u naučnu podršku za unapređenje zaštite dobrobiti životinja, inicira donošenje, odnosno izmjenu propisa za zaštitu dobrobiti životinja.

8. MONITORING I EVALUACIJA PROGRAMA

Kontinuirano sprovođenje monitoringa i evaluacije je od velikog značaja kako bi se procijenila uspješnost Programa i planirale dalje aktivnosti. Lokalni Program mora biti usklađen sa zakonskim okvirom i nacionalnim Programom.

Praćenje i ocjenjivanje Programa važno je zbog:

- procjene stanja kako bi se pokazalo u kojoj mjeri Program ostvaruje svoje ciljeve
- prepoznavanje problema i poboljšanja sprovođenja uspješnih mjera djelovanja
- poređenja uspješnosti metoda koja se koriste na različitim lokacijama i u različitim situacijama, pod pretpostavkom da su metode standardizovane
- redovnog usklađivanja i ažuriranja Programa

Opšti indikatori koje treba pratiti su:

- veličina populacije pasa, rasprostranjenosti i gustina
- zdravlje i dobrobit pasa u ciljnoj populaciji
- ukoliko se primijeni program CNR pse koji su njime obuhvaćeni
- učestalost zoonoza kod životinja i ljudi
- broj ugriza i udomljenih pasa
- broj ugriza pasa
- broj uhvaćenih i udomljenih pasa
- stav i ponašanje zajednice prema psima i odgovornost vlasnika

Za potrebe monitoringa i evaluacije postoje mnogi izvori informacija koji se mogu koristiti, uključujući:

- povratne informacije iz lokalne zajednice (sastanci, upitnici ili ankete)
- dokumenta i mišljenja relevantnih stručnjaka (veterinara, ljekara i institucija koje sprovode zakone)
- mjerenja i procjene broja i kondicije pasa (direktna posmatranja i procjena broja i gustine populacije)

9. LITERATURA

- ❖ **Zakon o zaštiti dobrobiti životinja** ("Sl. list CG", br. 014/08, 040/11 i 047/15)
- ❖ **Zakon o veterinarstvu** ("Sl. list CG", br. 30/12, 48/15, 57/15, 52/16 i 43/18)
- ❖ **Zakon o komunalnim djelatnostima** ("Sl. list CG", br. 55/16, 74/16, 02/18, 66/19, 140/22)
- ❖ **Zakon o identifikaciji i registraciji životinja** ("Sl. list RCG", br. 48/07, "Sl. list CG", br. 73/10, 40/11, 48/15)
- ❖ **Pravilnik o načinu identifikacije pasa i mačaka** ("Sl. list CG", br. 60/18)
- ❖ **Pravilnik o načinu vođenja registra i izdavanju pasoša za kućne ljubimce** ("Sl. list CG, br. 53/15, 28/17)
- ❖ **Pravilnik o uslovima za nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca** ("Sl. list CG", br. 42/16)
- ❖ **Pravilnik o načinu držanja opasnih pasa** ("Sl. list CG", br. 31/17)
- ❖ **Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju pansioni i skloništa za napuštene životinje** ("Sl. list CG", br. 28/15)
- ❖ **Pravilnik o mjerama za sprječavanje pojave, utvrđivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje bjesnila kod životinja** ("Sl. list CG", br. 53/11)
- ❖ **Odluka o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, načinu postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama (kućnim ljubimcima) i načinu zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja** ("Sl. list CG – opštinski propisi", br 32/2013)
- ❖ **Program za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori**

10. AKCIONI PLAN

Privremeno sklonište (prihvatilište) treba da počne sa radom što je prije moguće. Primjenom svih ovih mjera iz Programa značajniji rezultati se mogu očekivati za oko godinu dana. Sve gore navedene mjere predviđene Programom su neophodne kako bi se kroz vrijeme i edukaciju podigla svijest o shvatanju odgovornosti (lične i materijalne) vlasnika svakog psa i time otklonio uzrok problema.

Usvajanjem i realizacijom ovakvog Programa doprinijeće se značajnom smanjenju broja napuštenih pasa i pasa luralica na teritoriji Opštine Bijelo Polje, čime će se smanjiti i broj oštećenih građana od ujeda pasa a što će se direktno odraziti na smanjenje troškova po navedenom osnovu u bužetu Opštine Bijelo Polje i JKP "LIM".

Usvajanjem i realizacijom ovog Programa daje se doprinos da se, na jedan progresivan, a iznad svega human način, promijeni naš odnos prema napuštenim životinjama, a samim tim i slika o nama samima pred našom javnošću, kao i pred našim prijateljima koji posjećuju naš grad.

AKCIONI PLAN				
Cilj: Uspostavljanje održivog sistema za kontrolu populacije pasa u opštini Bijelo Polje				
Redni broj	Aktivnosti i mjere	Nosilac aktivnosti	Iznos sredstava	Period realizacije
1. Usvajanje lokalnog Programa za kontrolu populacije pasa				
1.1.	Usvajanje lokalnog Programa za kontrolu populacije pasa	Opština Bijelo Polje	0,00€	II kvartal 2024
1.2.	Implementacija usvojenog lokalnog Programa za kontrolu populacije pasa	Opština Bijelo Polje, JKP "LIM" – sklonište, Veterinarske ambulate, NVO	U okviru Planom predviđenih mjera	2024 - 2026
2. Identifikacija i registracija pasa				
2.1.	Izvršiti identifikaciju, registraciju i vakcinaciju pasa na teritoriji opštine Bijelo Polje	Veterinarske ambulate, Uprava, Vlasnici pasa, JKP "LIM" – sklonište, NVO	Po osnovu tendera	Kontinuirano

2.2.	Brojanje uličnih pasa (lutalica)	JKP "LIM" – sklonište, Opština Bijelo Polje, Veterinarske ambulante, NVO	0,00€	Kontinuirano
2.3.	Kontrola sprovođenja identifikacije i registracije pasa	Komunalna policija, Služba za inspekcijske poslove, Veterinarska inspekcija	0,00€	Kontinuirano
3. Kontrola razmnožavanja pasa				
3.1.	Sterilizacija / kastracija vlasničkih pasa	Vlasnici pasa, Opština Bijelo Polje, Veterinarske ambulante	Po osnovu tendera	Kontinuirano
3.2.	Sterilizacija / kastracija pasa lutalica	JKP "LIM" – sklonište, Veterinarske ambulante, NVO, iz donacija	Po osnovu tendera	Kontinuirano
4. Izgradnja skloništa za napuštene životinje				
4.1.	Izgradnja skloništa za napuštene životinje	Opština Bijelo Polje		2024
4.2.	Unaprjeđenje službe za humano hvatanje pasa	JKP "LIM" – sklonište, NVO		Kontinuirano
5. Edukacija i podizanje svijesti o odgovornom vlasništvu				
5.1.	Formiranje info službe Informisanje javnosti putem medija i mjesnih zajednica o odgovornom vlasništvu, identifikaciji i registraciji, obaveznoj vakcinaciji, liječenje pasa, komunalnoj higijeni itd	JKP "LIM" – sklonište, Opština Bijelo Polje, Osnovne i srednje škole, Veterinarska služba, NVO, lokalni mediji	U okviru redovnih aktivnosti Komunalnog preduzeća JKP "LIM"	Kontinuirano
5.2.	Kampanja za promociju udomljavanja i odgovornog držanja pasa, dijeljenje promotivnog materijala	JKP "LIM" – sklonište, Opština Bijelo Polje, NVO, iz donacija	0,00€	Kontinuirano

5.3.	Kampanja u vezi čipovanja, vakcinacije, sterilizacije i izdavanja pasoša	JKP "LIM" – sklonište, Opština Bijelo Polje, lokalni veterinar, NVO	0,00€	2 puta godišnje
6. Saradnja sa lovačkom organizacijom u dijelu kontrole populacije lovačkih pasa				
6.1.	Saradnja sa lovačkom organizacijom u dijelu kontrole populacije lovačkih pasa (sastanci, promovisanje obavezne identifikacije, registracije i vakcinacije protiv bjesnila lovačkih pasa)	Opština Bijelo Polje, Lovačka organizacija	0,00€	Kontinuirano
7. Smanjenje učestalosti ugriza pasa				
7.1.	Praćenje broja ugriza pasa, sprovođenje kaznene politike i ispitivanje slučajeva ujeda zbog eventualne zloupotrebe	Opština Bijelo Polje, Dom zdravlja, MUP, Komunalna policija, Služba za inspeksijske poslove	0,00€	Kontinuirano
8. Kontrola životne sredine				
8.1.	Kontrola životne sredine: upravljanje otpadom – uklanjanje izvora hrane napuštenim životinjama i psima lualicama (na odlagalištima smeća i na pristupima klanicama), postavljanje kanti za otpad sa poklopcima	JKP "LIM"	U okviru redovnih aktivnosti Komunalnog preduzeća JKP "LIM"	Kontinuirano
8.2.	Vršiti dezinskciju i deratizaciju na području oko skloništa, kako bi se smanjilo širenje prenosivih bolesti	Opština Bijelo Polje	U okviru DDD poslova	Kontinuirano
8.3.	Postavljanje kanti za odlaganje psećeg otpada	JKP "LIM"	U okviru redovnih aktivnosti Komunalnog preduzeća	Kontinuirano



Tel. +382 (0)50 484 – 020
www.bijelopolje.co.me
poljoprivreda@bijelopolje.co.me